

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ СТАЛОГО ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

© Петрович Й.М., 2010

Зроблено спробу з’ясувати сутність сталого інноваційного розвитку економіки України та розглянуто організаційно-економічні передумови його прискорення, а також висвітлено основні напрями цього процесу. Основну увагу приділено створенню сучасної матеріально-технічної бази в усіх секторах національного господарства за допомогою прискореного розвитку вітчизняного машинобудування.

Ключові слова: інновації, управління, пріоритети, ресурси, механізми, мотивація, ринок, конкуренція.

In the article affectedly attempt to find out essence of steady innovative development of economy of Ukraine and organizational-economic preconditions of his acceleration are considered, and also basic directions of this process are lighted up. thus affectedly basic accent on creation of modern material and technical base in all of sectors of national economy by speed-up development of domestic engineer.

Keywords: innovations, managements, priorities, resources, mechanisms, motivation, market, competition.

Постановка проблеми

Досягнення сталого інноваційного розвитку економіки України гальмується неузгодженістю між її потенційними можливостями нарощувати і розширювати інноваційну діяльність в усіх галузях національного господарства та системою управління цією діяльністю в умовах перманентної економічної кризи і жорсткої конкуренції на внутрішньому і зовнішньому ринках продукції, капіталів і технологій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Протягом останніх років вітчизняні вчені опублікували низку наукових праць, в яких висвітлюються проблеми сталого розвитку економіки України [1–3]. В них наголошується на зростанні валового внутрішнього продукту як важливого джерела задоволення потреб суспільства за умови раціонального та ощадливого використання природних ресурсів. Значну увагу приділено узгодженню екологічних, економічних та соціальних складових такого розвитку.

Багато науковців у своїх працях узагальнюють інноваційно-підприємницькі теорії, інноваційну діяльність підприємств, розглядають розвиток їх матеріально-технічної бази [4–6], удосконалення системи управління інноваційними процесами, фінансове та матеріально-технічне забезпечення інноваційної діяльності організаційно-виробничих структур, оцінювання ефективності інноваційних заходів, упроваджуваних на підприємствах [7, 8, 9]. З’явилися окремі публікації, в яких зроблено спробу висвітлити організаційно-економічні засади та пріоритети прискорення інноваційних процесів у промисловості України [10, 11].

Зазначимо, що інноваційна проблематика нині в центрі уваги наукової громадськості. Вона широко обговорюється на міжнародних наукових конференціях в Україні та інших країнах, досліджується і узагальнюється в наукових установах, знаходить відображення в наукових публікаціях, у зростанні кількості захищених докторських і кандидатських дисертацій. Це є свідченням того, що Україна володіє значним інноваційним потенціалом. Але віддача цього потенціалу не відповідає вимогам прискореного розвитку науково-технічного прогресу. В Україні переважає застаріле устаткування у більшості секторів її господарства, вітчизняне машинобудування не забезпечує прискорених темпів його оновлення, в промисловості застосовуються відсталі технології, що спричиняє надмірне споживання енергоресурсів, які є у 4–5 разів вищими, ніж в економіці європейських країн. Незадовільно оновлюється виробничий апарат в галузі

машинобудування. В публікаціях вітчизняних вчених наводяться незаперечні факти, які свідчать про необхідність пошуку радикальних шляхів щодо прискорення матеріалізації наявних в наукових і конструкторських організаціях країни інноваційних розробок у конкретних виробках та послугах. Особливо актуальним це завдання є для промисловості, яка виготовляє в незначних обсягах продукцію із інноваційним наповненням.

Постановка цілей

Визначити й обґрунтувати основні напрями організаційно-економічного забезпечення сталого інноваційного розвитку економіки України та розкрити їхнє змістове наповнення. Показати роль і економічне значення галузі вітчизняного машинобудування для вирішення цього важливого завдання в динамічних умовах ринкового господарювання та прискореного науково-технічного прогресу.

Виклад основного матеріалу

Порівняно давно, майже 6–8 років тому (2002–2004), задекларовано на високому державному рівні, що Україна переходить на інноваційний шлях розвитку економіки. Ці декларації дістали відповідне законодавче забезпечення після ухвалення Верховною Радою України низки законів, серед яких найважливішими є такі: “Про інноваційну діяльність” (04.07.2002, № 40-IV); “Про пріоритетні напрямки інноваційної діяльності в Україні” (16.01.2003, № 433-IV); “Про загальнодержавну комплексну програму розвитку високих наукоємних технологій” (09.04.2004, “1676-IV) тощо. Крім цього, проблеми, пов’язані із інноваційною діяльністю, широко висвітлюються в інших законодавчих і нормативних актах української держави. Зазначимо, що загалом наявна законодавча база в Україні достатньо широко окреслює правові, економічні та організаційні засади державного регулювання інноваційної діяльності, формування та реалізацію її пріоритетних напрямів, спрямована на запровадження моделі сталого економічного зростання вітчизняних підприємств через удосконалення структури їх основного капіталу та інтенсивного інвестування високотехнологічного виробництва. Проте в практичному аспекті істотних і докорінних змін у реалізації наявного в країні інноваційного потенціалу та його прискореного розвитку не відбулось. Свідченням цього є незначний відсоток інноваційної продукції (у межах 0,7–1 %) у складі валового внутрішнього продукту. Отже, збільшення обсягів виготовлення інноваційної продукції зумовлює необхідність розроблення стратегічних і тактичних організаційних і економічних заходів прискорення сталого інноваційного розвитку економіки України.

Сталий інноваційний розвиток економіки України – це розвиток, за якого інноваційна продукція та послуги забезпечують потреби внутрішнього ринку і є конкурентоспроможними на зовнішньому, а технологічне навантаження при їх виробництві не перевищує можливостей навколишнього середовища до самовідновлення і за своєю величиною у структурі валового внутрішнього продукту будуть такими, яких добилися країни з розвинутою ринковою економікою. Тобто повинно йтися про забезпечення стабільного інноваційного розвитку економіки країни за допомогою модернізації техніко-технологічної бази основних її секторів та динамічного зростання продуктивності праці, що є основною передумовою підвищення життєвого рівня населення та вирішення всього комплексу давно назрілих соціальних проблем українського суспільства.

Виконання цих проблемних завдань неможливе без чіткої аргументації визначення ролі України в світовому поділі праці, тобто яка вона країна – аграрна чи промислова, які галузі її економіки є пріоритетними і куди насамперед доцільно спрямовувати бюджетні кошти для їх розвитку, надавати відповідні пільги і преференції, а також системно вести цілеспрямовану інвестиційно-інноваційну діяльність.

Багаторічні результати функціонування національного господарства, його економічна результативність свідчать про те, що Україна є аграрно-промисловою країною, традиційно володіючи потужним потенціалом, який знаходить віддзеркалення у базових галузях її економіки. Це особливо важливо для визначення шляхів її прискореного інноваційного розвитку.

Для використання цього потенціалу треба з’ясувати низку проблемних питань організаційно-економічного спрямування, які мають важливе теоретичне і практичне значення для прискорення розвитку економіки України на засадах сталого інноваційного розвитку. Серед них визначальними можна назвати такі:

1. Визначення й обґрунтування в системі господарського комплексу пріоритетних галузей і підприємств, здатних масштабно здійснювати інноваційну діяльність, а також організування і впровадження інноваційних процесів, щоб налагодити виготовлення інноваційної, конкурентоспроможної на зовнішньому ринку, продукції високої якості, що задовольнить потреби внутрішнього ринку на тривалу перспективу.

2. Оптимальне ресурсне і кадрове забезпечення виконання планів і програм, спрямованих на прискорення розвитку інноваційних процесів у пріоритетних галузях і на їх підприємствах.

3. Формування і впровадження адекватного механізму управління інноваційними процесами в діяльності пріоритетних галузей і їх підприємств, основою та інструментарієм якого повинен стати метод програмно-цільового планування у діяльності пріоритетних галузей і їхніх підприємств.

Зупинимось дещо докладніше на змістовому наповненні кожного із цих напрямів.

Пріоритетними вважають високорентабельні галузі національного господарства країни, які володіють потужним виробничим, інноваційним, кадровим та експортним потенціалом і безпосередньо впливають на розвиток усіх інших секторів національної економіки.

Визначення й обґрунтування пріоритетів відповідних галузей (секторів) і підприємств треба розглядати як одну із важливих передумов державного управління інноваційною діяльністю на сучасному етапі господарювання. Їх функціонування повинно регламентуватись відповідними державними нормативними актами. Це означатиме, що такі галузі та підприємства матимуть визначену перспективу розвитку і стабільного функціонування. З іншого боку, їхній статус галузей і підприємств, що розвиваються на засадах інноваційних процесів і проводять інноваційну діяльність, означатиме, що вони перебувають під опікою держави, що підвищуватиме їхню інвестиційну привабливість для зовнішніх і внутрішніх інвесторів. Крім цього, такі галузі й підприємства повинні користуватися відповідними державними преференціями, серед яких занижені ставки оподаткування на період освоєння нових видів продукції і технологій, отримувати пільгові кредити на придбання новітніх технологій та модернізацію підприємств, здатних налагодити виробництво конкурентоспроможної продукції, митними пільгами, оскільки мають відповідні угоди з іноземними партнерами на поставку комплектуючих виробів для виготовлення продукції з інноваційним наповненням тощо.

Визначення пріоритетних галузей та їхніх підприємств стає важливим підґрунтям для формування системного підходу до управління процесами розвитку економіки на інноваційних засадах на державному рівні. Наявність таких пріоритетів має також важливе значення у зв'язку з входженням України в зону вільної торгівлі. Це орієнтуватиме ділових партнерів на поглиблення співпраці України з Європейським Союзом, стане важливим індикатором для закордонних інвесторів.

Вирішальне значення у реалізації заходів, спрямованих на розвиток пріоритетних галузей і підприємств на інноваційних засадах, має фінансове забезпечення виконання сформованих для них програм. Йдеться, насамперед, про безперервне фінансування обсягу робіт, передбачених відповідним планом їх виконання, протягом календарного року, із заздалегідь визначених надійних джерел фінансування. Отже, фінансове забезпечення виконання робіт, передбачених цільовими програмами, має бути належно узгоджене в часі з їх виконавцями, що дасть змогу забезпечити раціональне організування виконання інноваційних проектів та ефективне використання інвестиційних ресурсів.

Щодо обсягів інвестиційних ресурсів, які спрямовуються на розвиток економіки України і, зокрема, на модернізацію її техніко-технологічної бази, то вони незначні. Особливо зменшились їх обсяги протягом 2008–2010 рр. Це видно із даних про фінансування галузей економіки, передбачених бюджетом 2010 р. Так, загальне збільшення держпідтримки вугільної галузі становитиме 85 % порівняно з минулим 2009 р. або 19,4 млрд. грн. На розвиток мінерально-сировинної бази спрямовується 1,06 млрд. грн. На розвиток енергетичної галузі передбачено 1,9 млрд. грн. або в 1,2 більше ніж у 2009 р. Ці дані свідчать, що держава приділяє відповідну увагу розвитку паливно-енергетичному сектору економіки та сировинної бази України.

Незначні кошти передбачені в бюджеті 2010 на фінансування галузей промисловості, які володіють значним інноваційним потенціалом. Так, фінансова підтримка літакобудівної галузі становитиме 0,9 млрд. грн., суднобудівної – 50 млн. грн., що дасть змогу залучити додатково 400 млн. грн. кредитних ресурсів. Для космічної галузі у бюджеті 2010 р. передбачено виділити лише 616,8 млн. грн., а для розвитку сільгоспмашинобудування – тільки 50,5 млн. грн.

На потреби оборонно-промислового комплексу в бюджеті 2010 р. передбачено 246 млн. грн., а на розвиток нафтогазової галузі – 3,42 млрд. грн.

Відрядно, що найбільше коштів 2010 р. отримає агропромисловий комплекс – 27,3 млрд. грн. (на 19,2 % більше ніж 2009 року).

Для розвитку дорожньо-транспортної сфери в бюджеті 2010 р. передбачено виділити 17,5 млрд. грн.

Наведені дані свідчать про те, що порівняно незначні бюджетні кошти спрямовуються на розвиток галузей, які традиційно володіють інноваційним потенціалом.

Прискорення розвитку інноваційних процесів в економіці України безпосередньо залежить від наявності фахівців вищого рівня кваліфікації та досвідчених робітників. Ця проблема є актуальною для всіх секторів національної економіки і переважної більшості їх підприємств. Однак важливість її особливо зростає для галузей із статусом пріоритетних і особливо машинобудування. Відомо, що чисельність їх не збільшується, а постійно зменшується. Так, протягом останніх років з України емігрувала значна кількість вчених, десятки тисяч інженерно-технічних працівників, математиків, програмістів. Особливо проблемним є працевлаштування молодих спеціалістів, які володіють новітніми технологіями, тобто повноцінне використання набутих ними знань для вирішення завдань, пов'язаних з організуванням виробництва продукції з інноваційним наповненням. Це пояснюється тим, що потужності значної кількості галузей та підприємств не повністю завантажені виготовленням профільної продукції з інноваційним наповненням,

простоюють або працюють неповні зміни за спеціальним графіком, використовують у виробництві застарілі технології. В таких умовах молоді спеціалісти втрачають можливість для ґрунтового закріплення набутих теоретичних знань та підвищення свого фахового рівня, не набувають належного виробничого досвіду і, зрештою, опиняються на узбіччі розвитку інноваційних процесів.

Не стала активним учасником у вирішенні кадрових питань і вища школа України, яка не може у повному обсязі забезпечити нині прискорення науково-технічного прогресу, готувати фахівців для створюваних високотехнологічних виробництв у пріоритетних галузях. Це може призвести до того, що в недалекій перспективі можуть виникнути серйозні труднощі із освоєнням і використанням інновацій, які спрямовуватимуться на розвиток новітніх технологій. Ситуація може ускладнитись, якщо завчасно не зорієнтувати підготовку потрібних спеціалістів у професійно-технічних навчальних закладах і особливо тих, які є структурними підрозділами вищих навчальних закладів. У зв'язку з цим повинні бути скориговані навчальні плани і програми, в яких віддзеркалюються вимоги до нових професій, потрібних підприємствам.

Підвищення фахового рівня спеціалістів і робітників, інтенсивна його матеріалізація в конкретних виробничих умовах є віддзеркаленням конкурентного застосування знань, яким належить вирішальне місце серед факторів, що забезпечують досягнення сталого інноваційного розвитку економіки та її динамічного зростання.

Визначення на державному рівні пріоритетних галузей і підприємств, здатних забезпечувати сталий інноваційний розвиток економіки України, зумовлює необхідність розроблення і застосування відповідного інструментарію організування їх цільової і результативної інноваційної діяльності. Досвід і успішна практика діяльності окремих галузей і їх підприємств показують, що таким інструментарієм можуть бути цільові програми. Формування і реалізація таких програм має цілу низку переваг. В них повинні бути чітко окреслені терміни виконання проектних заходів, спрямованих на прискорення розвитку інноваційних процесів і освоєння виробництва нових виробів, визначені обсяги необхідних інвестицій та джерела і шляхи їх отримання підприємствами, а також належне кадрове забезпечення.

Варто зазначити, що забезпечення заходів, передбачених у цільових програмах необхідними ресурсами, є вирішальним чинником успішного їх виконання та досягнення поставлених перед організацією цілей. Для ефективного використання цих ресурсів потрібна чітко організована та узгоджена діяльність відповідних суб'єктів господарювання. Мова повинна вестися про формування мобільної і гнучкої системи управління, здатної забезпечувати ефективне використання наявних потенціальних можливостей організаційно-виробничих систем пріоритетних галузей і ресурсів, якими вони володіють на сучасному етапі господарювання, а також суспільства загалом.

Важливим фактором прискорення інноваційних процесів повинна стати мотиваційна політика, яка має відповідати сучасним вимогам науково-технічного прогресу. Вона має бути спрямована на вирішення широкого кола проблем, пов'язаних із розвитком працівників та задоволенням їхніх соціальних потреб і узгоджена з основними цілями діяльності підприємств пріоритетних галузей. Серед цих галузей особлива роль повинна бути відведена вітчизняному машинобудуванню, яке орієнтоване на випуск інноваційної продукції. Навіть в умовах перманентної кризи галузь покликана нарощувати випуск продукції і прискореними темпами відновлювати свої позиції для виконання поставленого перед нею двоєдиного завдання: здійснювати докорінну технічну модернізацію техніко-технологічної бази своїх підприємств як основи впровадження новітніх технологій і прискорювати випуск сучасної техніки для переоснащення галузей пріоритетного розвитку та модернізації підприємств інших секторів економіки країни.

Вирішення цього завдання вимагає не тільки розроблення, а й прискореної реалізації програм оновлення техніко-технологічної бази в пріоритетних галузях машинобудівного комплексу України. Актуальність вирішення цього завдання зумовлена тим, що зношеність основних виробничих фондів у галузі машинобудування становить майже 70 %, а їх оновлення – лише 5–6 % на рік, тоді як за сучасних темпів технічного прогресу рекомендується оновлювати наявне на підприємствах технологічне устаткування через кожні 8–10 років його експлуатації, тобто рівень оновлення устаткування повинен становити майже 20 % щорічно. Важливим економічним важелем впливу на цей процес повинно бути застосування прискореної амортизації виробничого апарату підприємств.

Попри всі внутрішні труднощі, галузь машинобудування має потужний виробничий потенціал. Так, понад 60 % виготовленого в Україні металургійного устаткування експортується в інші країни, а підприємства транспортного машинобудування 70 % своєї продукції також поставляють на експорт.

Підприємства галузі енергетичного машинобудування України здатні забезпечити потреби енергетики в сучасному устаткуванні на 100 %. Проте оновлення енергетичних потужностей відбувається повільно. Так, зношеність генерувальних агрегатів ТЕС та ГЕС становить 85 %, а атомних – майже 50 %. Ця галузь здатна забезпечити виготовлення сучасного устаткування, яке забезпечить ефективне використання паливно-енергетичних ресурсів, оснащення малих ГЕС, дасть змогу створити надійну базу для підвищення енергоефективності та енергозбереження. Надзвичайно актуальним завданням для галузі є нарощування

потужностей з виготовлення агрегатів, які дають змогу впроваджувати технології інтенсифікації горіння всіх видів палива на діючих теплостанціях та бути екологічно безпечними у застосуванні.

Всесвітньо відомі досягнення авіакосмічної галузі України, продукція якої відповідає вимогам світових стандартів, користується попитом на міжнародних ринках. На підприємствах галузі застосовуються новітні технології, які забезпечують можливість зростання її інноваційного розвитку та конкурентоспроможності.

Деякі інші проблеми існують у розвитку галузі сільськогосподарського машинобудування. Основні фонди в галузі зношені на 80 %, а технологічне устаткування на 92 %. Маючи відсталу технічну базу, галузь неспроможна забезпечувати сільське господарство сучасною високопродуктивною технікою. Тому на полях України використовується значна кількість тракторів і комбайнів імпортного виробництва, придбаних різними організаціями під гарантії уряду за іноземні кредити без належного контролю за їх використанням, в результаті чого до держбюджету не повертаються кошти, які становлять сотні млн. доларів США. Отже, держава зазнає значних збитків від придбання техніки сільськогосподарського призначення. Крім цього, в Україні практично відсутнє належне сервісне обслуговування імпортної техніки, що створює проблеми для її ефективного використання у відповідних сферах господарської діяльності. В результаті господарствам потрібні додаткові витрати, пов'язані з ремонтом імпортної техніки, що негативно позначається на ефективності господарювання. Отже, використання імпортної техніки не забезпечило значного підвищення технічного рівня в галузі рослинництва. Водночас на грані банкрутства опинились вітчизняні підприємства, які здатні виготовляти сучасні трактори і комбайни.

Низький рівень технологічного оснащення виробничих процесів у тваринництві, овочівництві, а також процесів, пов'язаних із зберіганням і транспортуванням сільськогосподарської продукції. Це безпосередньо позначається на зростанні собівартості сільськогосподарської продукції, а відтак на підвищенні оптових і роздрібних цін на внутрішньому ринку. Зазначимо, що і в минулі роки, і у 2010 р. обсяг бюджетних коштів для галузі сільськогосподарського машинобудування не повністю задовольняв потреби виробників техніки та її споживачів – аграріїв.

Відставання розвитку галузі сільськогосподарського машинобудування, її занепад, є основною перепоною для зростання експортного потенціалу агропромислового комплексу України, який поступається лише металургії та машинобудуванню країни.

Україна як потужна аграрна країна повинна мати власну матеріально-технічну базу для розвитку сільського господарства, орієнтовану на використання сучасних новітніх інноваційних технологій, матеріальною основою для яких повинна стати сільськогосподарська техніка. Галузь сільськогосподарського машинобудування за значенням для національної економіки у пріоритетах свого розвитку повинна бути на одному рівні з авіакосмічною галуззю країни. Якщо розвиток авіакосмічної галузі свідчить про високий науково-технічний рівень України у світових рейтингах, то високий рівень розвитку сільськогосподарського машинобудування і, в результаті цього, докорінне переоснащення сільськогосподарського виробництва дасть змогу зміцнити експортний потенціал і позиції країни на міжнародному ринку продовольчих товарів. Тим більше, що є незаперечні статистичні дані і на цьому наголошують у своїх дослідженнях зарубіжні і вітчизняні вчені, що міжнародні ринки відчувають нестачу продовольчих ресурсів. Крім цього, підвищення озброєності праці сільгоспвиробників та технічного рівня сільськогосподарського виробництва стане важливою передумовою докорінних змін в економіці, продуктивності та культурі виробництва, приведе до відчутного зниження витрат на виготовлювану сільськогосподарську продукцію, сприятиме розвитку соціальної інфраструктури села і стане важливим підґрунтям для динамічного зростання добробуту селян, тобто формуватиметься новий тип економіки, в епіцентрі якої повинні бути інтереси людини та відтворення і збереження довкілля.

З огляду на ці обставини, галузь сільськогосподарського машинобудування повинна забезпечити агропромисловий комплекс України сучасною досконалою системою машин для рослинництва, тваринництва, садівництва й овочівництва, зберігання та транспортування сільськогосподарської продукції. Отже, розвиток галузі сільськогосподарського машинобудування не тільки сприятиме докорінному переоснащенню сільськогосподарського виробництва, а й зростанню його економічної і соціальної ефективності. Це стане важливим фактором сталого розвитку економіки України.

Прискорений розвиток галузі машинобудування, яка орієнтована на виготовлення інноваційної продукції, дасть змогу швидкими темпами здійснити модернізацію матеріально-технічної бази усіх секторів економіки національного господарства, створити надійний фундамент для сталого її розвитку на інноваційних засадах. Отже, тільки впровадження комплексу системних заходів, спрямованих на прискорення інноваційних процесів в усіх секторах економіки України, сприятиме стабільності її функціонування та підвищенню конкурентоспроможності. А локомотивом сталого розвитку цих процесів повинна стати галузь вітчизняного машинобудування. Це дасть змогу створити потужну матеріально-технічну базу для формування та розвитку інноваційної системи господарювання в Україні, швидко генерувати та освоювати промислові, наукові, організаційні інновації, що стане важливою передумовою сталого інноваційного розвитку економіки України та підвищення її конкурентоспроможності.

Висновки

Аналіз результатів діяльності основних секторів національного господарства свідчить, що значно сповільнились інноваційні процеси в системі господарювання. Особливо це відчутно в промисловості, оскільки питома вага її інноваційної продукції у структурі валового внутрішнього продукту незначна. Зменшується кількість промислових підприємств, які займаються інноваційною діяльністю. Такий стан зумовлений сукупністю впливу різних факторів, серед яких найвагомішими є відсутність чіткої системи управління інноваційними процесами, адекватної прискореним темпам науково-технічного прогресу і ринковим трансформаціям, які відбуваються у світовій та вітчизняній економіці.

Подолання негативних наслідків в інноваційній діяльності в промисловості та інших секторах економіки національного господарства зумовлює необхідність корегувати пріоритетні напрями їх розвитку на інноваційних засадах та формувати адекватний механізм управління інноваційними процесами на державному, галузевому, регіональному та мікрорівні. Особлива роль у визначенні пріоритетів повинна бути відведена розвитку галузі вітчизняного машинобудування, яка покликана забезпечувати вітчизняний ринок сучасною прогресивною технікою, сприяти прискоренню модернізації матеріально-технічної бази підприємств, що дасть змогу останнім застосовувати прогресивні технології і виготовляти конкурентоспроможну продукцію, яка користується попитом на внутрішньому і зовнішньому ринках.

Перспективи подальших досліджень

Здійснення переходу економіки України на інноваційний шлях її розвитку зумовлює необхідність комплексних досліджень, які повинні дати змогу визначити оптимальні варіанти сталого інноваційного розвитку пріоритетних галузей національного господарства і особливо вітчизняного машинобудування.

1. Герасимчук І.В. *Регіональна політика сталого розвитку: теорія, методологія, практика: монографія*. – Луцьк: Надстир'я, 2008. – 526 с. 2. *Концепція сталого розвитку України*. – К.: 1997. – 15 с. 3. Шевчук В.Я. *Про концепцію переходу України до сталого розвитку: Проблеми сталого розвитку України*. – К.: БТМ, 2001. 4. *Проблеми управління інноваційним розвитком підприємств у транзитивній економіці: монографія / За заг. ред. д.е.н., проф. С.М. Ілляшенка*. – Суми: ВТД “Університетська книга”, 2005. – 582 с. 4. *Корпоративні структури в національній інноваційній системі України / За ред. д.е.н. Л.І. Федулової*. – К.: Вид-во Укр. ІНТІ, 2007. – 812 с. 6. *Економіка України: стратегія і політика довгострокового розвитку / За ред. акад. НАН України В.М. Гейця*. – К.: Інститут економіки і прогнозування: Фенікс, 2003. – 1008 с. 7. Гальчинський А., Геєць В., Кінах А., Семиноженко В. *Інноваційна стратегія українських реформ*. – К.: Знання України, 2002. – 336 с. 8. Крупка М.І. *Фінансово-кредитний механізм інноваційного розвитку економіки України*. – Львів: Видавничий центр Львівського національного університету ім. І. Франка, 2001. – 608 с. 9. *Вихід один – інноваційний розвиток // Урядовий кур'єр, № 815 від 13.05.2008 р.* 10. Петрович Й.М. *Організаційно-економічні засади прискорення інноваційних процесів в промисловості України // Вісник Нац. ун-ту “Львівська політехніка”: “Проблеми економіки і управління”*. – № 628. – Львів, 2009. – С.3–10. 11. Петрович Й.М. *Пріоритети та інструментарій і ресурсне забезпечення прискорення інноваційних процесів в економіці України // Вісник Нац. ун-ту “Львівська політехніка”: “Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку”*. – 2009. – № 657 – С. 423–429.